

జమత్కారచతుష్టయములు.

(సమస్యలు, లోకనీతులు.)

శ్రీ పీఠికాపురపభిషితుఁడగు

దాసరిలక్ష్మణస్వామిచే

సమకూర్పఁబడినవి.

మొదటికూర్పు, 1000.

పీఠాపురము

శ్రీ విద్యజ్ఞాన మనోరంజనీ ముద్రాక్షుంశాల.

1930.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సరసులుగానివారియెడఁ • జాలఁ గవిత్వం సప్రసంగముల్

కఱచుట కింకఱ మెఱకాక గ ధ్యతకల్గ నేను నే

స్మరణకాలవేదనయఁ • జాలక బ్రాంతిని తిరస్కరిం

మగఁగి మింపఁగాఁదివిరి • మానవుఁ డేమిసుక పుణ్యదేవ .

గనవాదంబులు ముక్కు నేర్చిన మహారా జియ్యలం గల్పించు

బసగా మేరువుచుట్టునుం దిగిగినన్ • కంఠారుకొండెక్కినన్

యసహాయంబగు శూరతం గనిఁదా • నందోధిమహించి

వొన్నటన్ వ్రానినవ్రాంకన్నఁ గలదా • నఁ శుభంబు చింతింపిం

నిరుపహాస్యంబు కమఁజీవ్రైయ గూఢిక తచ్చియిచ్చు క

ఘనగుణ మార్త కింపయిన • కింకర ముయ్యలలంక మొప

పురయారగజ్జు నూహ తఱఁకయం గల లేబకపాఠికోత్తమల్

దొరకినఁగాక యూరక కృత్యుల్ గచియింపగునం • లకలక .

• అల్లసానిపెదన • యల్లికజగఁగి, ముక్కు తిక్కనాన్న • పెద్ద బురు

పాండురంబిభుని • పదగుంభనంబును, కాళిమానిరాజు • సీత తగు.

• వాకిటికావలితిమ్మ, పొక్కిటముగసకపితుల • పాలిటిసాహూ

నీకిద పద్యముఁగొమ్మ, శాశిపచ్చదమ చాలు • నయముఁగొమ్మ.

పొక్కిట • స్వతఃస్వతః, మూకీకృతకుకవితుంగ • ముక్తాతివన్

వాకిటికావలితిమ్మ, వాకిటికవికోటిమాధ • వాకిటికోట.

• కలుకుంగుబ్బలు సోగకన్ను వరంకుంకెమ్మెల్లన్ మెల్ల •

పులుఁజూపింపక వేగ మవ్వలికిమోమున్ ద్రిప్ప మాయని

వల్ల లేవే నెఱిగుంపులం దిఱుఁజెలున్ • వాచికి కాన్ • • •

చైలకున్ శేవుచున్నకున్ మొదలు • • • విడిచి? గొచ్చుట

• వరలింబొగమున్ బయోధిములున్ • పొక్కిలకబుల్ మహా

హగలాంబులు జూప కప్పనిమొంక • • • నేనుయే

గురుభాస్వజ్ఞునంబు గొమ్ముము మోపం • • •

దొరిమే కద్దరింబునుం గలదె! యుక్తకృత్యుల • •

- ఉ. కాసరమాసరై బెడద • గంధరనోథమునై వెసన్ రసా
భాసను మూలమై వికటఃపథతయై సిగపట్టగోత్రమై
దాసరిపాటియై వికట • ధార్మికజిహ్వనిరాచకాగ్రహ
కాశముముట్టి తోఁతెగి • గాడిదవాలక మయ్యె భూవరా.
- క. నరసింహకృష్ణరాయల, కరమయదగుకీర్తి వెలసె • కరిధిద్దిరిభి
త్కరిఃరిభిద్దిరిభి, త్కరిఃరిభిద్దిరిభిత్కరంగ • కమనీయుండై.
- క. కలనాఁటిధనము లక్కఱ, గలనాఁటికివాఁచఁగమలఁగన్మనవళమా
వెలనడిమినాఁటివెన్నెల, లలనడునా గాదెవోయ • నమననికకిన్.
- క. ఉమితక్కయదిని సెపితో, పుమితబ్బుచుచేతఁ బెపితో • పరికింపఁగ నీ
వెమిదిని సెపితో కపితము, నమనని? యనుచుఁ బలక • నలననిపెదనా.
- చ. స్తుతమట్టియైయారంభించి • భూర్జుట్టిపల్లల కేల గల్గెనో
యతులితమాధురీయహాస • తెలిసెన్ భువనైక మోహనో
ధృతసుమహాగవారవనితాజనతానునతాపహరినం
తతమధురాభరణాదితసుఁధారఁధారలఁ గోరింపటం జూచి.
- క. దంతపుపనియంచుమునై, గాంతా మూర్ఖున్న వాఁడఁకంఠుఁడు గాఁడా
కంఠుఁ డఁగంఠుఁడునీ తెల్పింపి నేనావిజయరాఘవేంద్రుఁడై చెలియా.
- ఉ. రాజవిభావా సరసుఁరాలవ జన్ముగ నల్లినావలే
నాజడ ? యింతకన్నవలెనా ? లలనా !; బిగియించి యల్లవే
యోజవరాల ? వేతె పనియున్నది; దోనమె దోసమే మహా
రాజగునట్టి యావిజయఁరాఘవుపేన్ చిగురాకె నూనిన.
- క. చిన్నయ్య ద్విపద కెరఁగును, పన్నురఁబెడతగుమలహస్తఁపదముల కెరఁగున్
మిన్నంది మొరసె నరసింగన్నకవిత్వంబు పద్యఁగద్యత్రేణిక్.
- ఉ. గాజు కళంకమూర్తి గతిఁరాజు శోభింపఁడంచినా
రాజు దిగంబుండు న్నగరాజు గుహఃకరసేయనర్హి వి
ప్రాజితపూసపాడ్యజుఁగింనున్మహిండు రాజుగాక యీ
రాజులు రాజులూ వెను తిఁరాజులుగాక భరాతలయనన్.
- క. తాబాగా సిని లుండి యొద్ద కిడకం • దా మెక్కలేనట్టియా
ఫాటీలోభులఁ బట్టి లోఁతికి నీపాదోదకం విచ్చితే
తాబామిచ్చుచుగర్జుడైన యహ మేల్ • దాత్మిన్ని మిక్షించితే
రాజా ! తిమ్మజగత్పతి నరపతి • కక్షిందు నీవే గతి.

మ. ఇతఁడా రంగదభంగసం గచుమా హేతిన్చటాపావనో

దక్షిణీలాళలభాయమానరిపురాఁడవాశ్రుధారావదీ
 సతంగనిజ్యులసమాచరమానందిత్తయోగిస్తుభా
 యులికాగోర్జ్జ్వలఁడైవత్సవయాఁయిన్మృతిలాక్ష్యమా

మ. వి.సి.తి.కా.మృత్యువంశం * ఆత్మగతీ నిమగ్నం * ౧౨. పుత్ర
 కలర మమంఘాగ్ధులి సత్సాక్షిత్ * ఆత్మగతం
 గళగవగిందు శిశువంశం * భూమిని సత్సాక్షిత్
 భూమిని సత్సాక్షిత్ * భూమిని సత్సాక్షిత్

క. విశాఖాద్వారాత్, కి. శుక్ల - నమః పాపం వినశయే
 క. పాపం వినశయే - నమః పాపం వినశయే

చ. తెలుగుకు ౫-౧౨౫౫ శత్రు, కాగిత ప్రమాదంను ప
 ప్పించుకు ౨౬౪౪ మృత్యు ౫ శత్రువులది ౨౭౪౫ ప్పరానగా
 తు, ౪౫౫౫ కాలి కృతి కంగె ప, ౫౫౫౫ కాలి పుష్పాన
 ౫౫౫౫ బంబు దిగగంకానానుగంట్ల చిత్ర వర్ణాన

3. ప్రవాస తొలి, పోషకాహార, యువ, పాఠశాల • నిలవ ఉంది.
ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్, సామర్ల తొలి, ప్రవాస, పోషకాహార • నిలవ ఉంది.

[illegible]

చ. ఎవరికి పేకె రొను-వి శిశువులకు గల గ్రహములను గురించి
వివరించుచు పేకెముఖ శిశువుల గ్రహముల గురించి వివరించు
తెలుగుగ్రహముల తేజమును గురించి వివరించుచు
శుక్రగ్రహమును గురించి వివరించుచు

క. అల్లుడు, కుమారుడు, అన్నగారి పనియూ బిడ్డ అని. గానీ
చెల్లనమ్మగారు పక్ష, యిల్లనమ్మ పక్ష, అల్లుడు పక్ష.

ఉ. ఆ దుశ్శత్రు వాదులకు లాంఛనపుంజంబు నీది
 దైవ బలమునైపుతీ కలఁగఁజేరినట్లు పఁచునాద
 ప్రాయశః పుత్రీ నెఱుఁగఁజేయఁగల్గెను
 నియుతవాదైపుతీ లుపతీ పుత్రీ ముపుతీ మహా పుత్రీ

ఈ. తేజము పెంపు లేకుండు • ఏనునిసూర్య వాడగుగాయ తే
నా బిడ్డ పట్టుకొని • యాతః పట్టుకొని పట్టుకొని

- రాజితక్తికాలియగు * రాయనిభాచనివేడఁబోయితే
నాజితక్తికన్నరుని * యాజితక్తికనన్తిక్తికనన్.
- ఉ. మాకలిసిందిబాపయవ్వుచూరుడురంగయ, తండ్రిపాలికే
గాక గుణాధ్యక్షులయగు * గాడిదకుందురంగులుపుట్టునే
చేకొనికొంకఁకక్కును * సింగముపుట్టునెత్తగొట్టుకుం
గోకిలపుట్టువేచిలుతి * కుక్కనువత్తగజంబుపుట్టునే.
- ఉ. గండగండఁడఁడన్మహిని * క్లిడిగండఁడు, బాణాఁడెంతయవ్
దండఁడెంతసేర్పుఁ దుని * నాగుణకర్మనీయసేర్పుఁదె
న్దొండలనుండఁముండలను * గోర్కఁతో...యింపవేర్పుఁ గో
రండముఁ జేతఁ బూని రక్తగర్భముఁజూపనిదోస మొక్కఁజే.
- క. క్లిడిండిరంగరాబా, కులవృద్ధులు నిమ్మకాచి * గద్దరుచరరా
వెలకులకుఁబుట్టి నానా, పలుబీజయకాఁరావు * క్లిడికిరా.
- బ. చెఁదానాల్కలుసాంప్రదానుకువ్వు * తెక్కింపఁగానొక్కఁజే
గండాగొండిఁబండింగండనికితెక్కిల్లేనినాల్కల్లగా
చందారాతిపలాటవీదహానతేజస్సాగధాటింప
తెక్కిండాంఝనిమంతిభాస్కరునికొ * డాదండవాధాగ్రిణి.
- ఉ. ఆరవిపీఠకద్రచరకాపాతి దంశము లూడి బోణిఁదై
నేరఁగు కాచులింగవి * నేరిచేబో మన ముక్కుతిమ్మన
హృదయవాహతిం దెగిన * కొక్కెనపటికి దుప్పికొమ్మలు
ల్లారచియించనేర్చె రవిగాననిచోఁగవిగాంచునెయ్యెడవ్.
- ఉ. బూడిదబుంగవైయొడలు * పోడిమిదప్పిమొగంబువెల్లై
వాడలవాడలందిరి * నాగుఁదీరకుచీయనంగనా
గోడలగొందులఁదెనది * కోయనియాచ్యుడుకొండవీటిలో
గాడిద, నీవునుంగవిది * కావునచా యనుమాఁమయ్యెడివ్.
- క. వలరాచపనికిఁగాదా, వెలవెలఁదుకపాచ్చునెక్క * విలుఁడుసంహించున్
జల వేల కాగ్యవాదికి, విలసద్గుణహస్తునాటి * వేంకటమంత్రీ.
- క. జిలివిలిపలుకులవెలదీ, పలుగాకి నకారగుల్ల * పాలుయితిఁదే
యిలలోవైదికవిద్యుత్తీలకంబులకేదిదిక్కు * దొంపఁగదమ్మ.
- క. అన్నాతిఁగూడనాఁడవె, యన్నాతిఁగూడనవ్వు * డనుగగురుడవే
యన్నాతిసుపురానూ, కన్నొక్కటిమిఁదిగాఁ * కొరవతివే.

చమత్కారచాటుపద్యములు

- క. పదివేలమాడలిచ్చినఁ యిదెగొమ్మనియగ్రహార • మిచ్చినఁగానీ
తుదఁబ్రయముఁజెప్పకుండిన, ముకుగునుమిగుంటపల్లి • ముత్తయమంత్రీ.
- గీ. ఏమిసేయఁడుఁ బెండ్లాము • యేభ్యరాళి, జెట్టితలముండతల్లి వివేకి కాదు
అందువై నిది నాకాలు • నవిటికాలు, రామకవిగానిబ్రదుకు శ్రీరామరామ.
- కా. భూపాలత్వము పక్షిరాడ్వజమునున్ • భోగీంద్రతల్పబునున్
గోపాలావళి నెల్లఁ గామకొఱకైఁగోవర్ధనం జెత్తు టీ
వ్యాపారంబులు లేవు గాని యిలమా • కూర్చెల్లంగయ్యకున్ ?
గోపాలత్వము వస్త్రులస్కరణమున్ • గోపాంగనాకేళియున్
గానైయున్నవి యెంచిమాడ నిరఁడున్ • దైత్యారియంకం బకో.
- మ. అల కైలాసము నందివాహనము కామారిగ్విసంపత్తి మి
క్కిలి కన్నుం దలయందుచందురుఁడు కెంతేలం ద్రిశూలంబు భో
గులహారంబులు లేవు గాని యిలమా • కూర్చెల్లంగయ్యకున్
దఁయేయం గజచర్మమున్ గలిగె నీతండీశ్వరాంశంబకో.
- ఉ. పోడిమినిఱఁ బిన్న పుడు • బొల్పుక మాతిలిదండ్రు బిద్దలున్
పేడుకనిఱఁ రామకవి • పేదవరుండని పేరు బెట్టఁగా
వాడుక పేరుపోడిచి • వాడలవాడలవారు నవ్వఁగా
గాడిదెగుడ్డురాయఁడని • గద్దరిపేరు వహించిత్సభిన్.
- గీ. ఒకటికర్ణివనికింకొకటి లేదు, రెండుఁబ్లివనికి • దిండిలేదు
యివియుఁగల్గెనబో నట • యివి లేదు, కివులకును గాయకులకేటిగారవంబు.
- ఉ. భూపతిఁ జంపీతిన్ మగఁడు • భూరిఘటంగముచేతఁ జచ్చెఁ దా
నాపద నొంది నొంది యుదఁయార్యునిపట్లముఁజేరి వేళ్ళనై
పాపముఁగట్టుకొంటిఁ దనఁపట్టివిటుండని చెట్టనట్టి సం
తాపము నొంది యగ్నిబడి • దగ్ధము గాఁటు గొల్లభామనై
యీపని కొప్పుకొటి స్పృహతీ వగఁ జేటికిఁ జల్లచిరిసిన్.
- ఉ. ఇంచుక నూదిపోటు సహియించినమాత్రిస నలకనాచహో
దంచితసౌఖ్యకేరీ సతతంబును గంమిరిశాంచె నాజని
ర్వంచితీవ్రీబాణవికారతరనేహుల కబ్బవే మరు
చ్చించలలోచనాచకితచారుకుచద్యయస్సంగసౌఖ్యముల్
- క. శీతజలపానంబును, భూతలశయనంబు నొంటఁపూట శనంబున్
నాతిగల బ్రహ్మచర్యము, నాతరమా పూట గడప • నారయభూపా.

6. భగవంతుని సేవకులైన వారలను గూర్చి • భక్తీతత్వం వ్యక్తమై
 కలహములు నుండి వదిలిపెట్టె • ఎప్పుడో మాతాకామై
 నిర్భయముగా యెరిగించి కొడుకే • కలహము సత్కర్మము
 వరుసనై ఘనరాజులను విడిచి • వట్టి నారాయణుని.
7. బాసీబూచులలోకల, బాసయ్యే పెద్దబూచిపండ్లుల దాసు
 బూచంటే గాత్రీపెరితురు, బాచయ్యను నూచి పట్టంపాతే వెగతున్.
8. పిండ-లో నిష్క్రమణే, మండలకరియోగో నానిశ్చయంతియో నంతే
 గుండెలో నూనికంటే, మి వనియూమెంతో వేదములగునంతే
9. వేణికాధారమండలం • వెరురుటారు. కలికికొడల యెప్పుడో • కలిక జెపును
 కలికి పలికించుకొనటంగే • గానినగు, అత్త నీవిప్తవేమడిమింటులేమి?
10. అమలవైయు ధీమతి, వు పాది పలు యశులగునా • లుగిపవా
 కావ్యత్తివో వాళయు, శ్రీవంశంబుల • దివి • శ్రీవందంబుల.
11. తిమలము సేమినినో గు, • • • మొదలెనిగి • కాచుని పే నవ
 పామలముల రేనికొలమను, పామధా • దు లేని • తి • ము సుమతి.
12. అంగకేనెనియుల • కుంక • బుల లేనిరాజు ని
 స్సంగుడుగామాని జనం • గుత్తిసోధాని కామిని
 సంగమ లేనియాన • కానిన • సంగ • శ్రీనివాస
 ముంకేనోధు • నియు • కుంక లేని • ది • నానిని.
13. పసపుగాను దెమను • బాసచేతను, విజేను వెనుక • విప్రచేత
 విమలభోగ • కల • వెల • వే • కలి, కలచ • ను వైశ్యునితిచేతి.
14. గూఢార్థము సుమ • డెలుగును, మూసగుడే • యుగ • మొనివేళన్
 గాఢారింకసోధ్యము, పౌధానిన • యెలుగు గాని • బా లే • మెలుగున్.
15. మూఢుండులుగునెంత • గూఢోద్దేశాగమెల్ల • గి • విమనలక
 గాఢారింక సోధ్యము, పౌధానిన • యెలుగుగాక • కా లే • మెలుగున్.
16. శోతియునె • కం • • • కుండముగాఁబడి నిష్క్రమణి • తి
 గావ్యతను పత్రికంబిని • వాగునాగ్రాని యుమదమెల్ల • వెన్
 భూరిమునకే కాగుముబట్టి విటుమ్మన • కలువట్టి
 యేలేఱు • గాన • యట్లు • గాత్ర • వినిన • దు • వేద • యిన్.
17. తిలమునివన్నెతప్పలని • తిట్టతనాన సబాస్థలంబునన్
 బంక • గ • రాకునోరి పలు • మాటునికా • పుపాదుగట్ట ని

చతుర్థాంశములు

పరికిననోటడుమ్మపద * భావ్యమెటుంగక జెద్దలైనవా
రల నిరసింతురా వినుముగా సరసా విరసా తుసా భుసా.

- ఉ. నాకు గుణంబు లేకను మంజుల దైవముఁ గొల్పలేకనే
లోకులవారిచింతలకు * లోలుఁడనై వలకాంతమానియున్
జేకొనివారకామినుల * చెంతనుఁజేరి ఫకిగునైతి నే
డికిలిసారిపొంగు లిక * నెన్నటి కొందఁగిరీకు దైవమా.
- క. జములు వనింతు నొకలెగ, ఎగిరితముగ నిద్దలెం * సంబుధులింతున్
ముగు రాదువాండ్రు గొడిన, సుగుణాకిగ ట్టులు * చుక్కలు పొడుచున్.
- ఉ. కోపటి కొక్కిటిచ్చి పదిగొన్నెను దోసము లేద యింటకిన్
నేను మెటింగి చిచ్చిడినఁ * శెందదపాపము వాని నెన్నచే
నేచులుపొటునన్ మఱియు * నేమి యొకరిన నెగ్గు లే దిలన్
వేములవాడభీచుకతి * వేదవగుండనుమాట నమ్ముడీ.
- చ. గొనకొనిచుర్వలోకమున, గోపనిభట్టగఁదోడఁబుట్టెహం
కును గడంబు లాలనయుఁ * గుత్తితబుద్ధియు రిక్తిభక్తియున్
జనిమిరిమాటలున్ బరగఁసంబునుగ్రమ్మనమెక్కిజూచుటల్
గొనుటయు నమ్ముటల్ మిగులఁ * గొంటుతనలినున మూర్ఖవాదముల్.
- క. రతిలేకియె చెడు నంగన, కతిఁగ్గిఁ జెడును వాఙ్మరత్నము భరలో
నతిరతులఁ జెడును పురుషుఁడు, గతియుఁగతియు లేక చెడును * గజము ధరిత్రిన్.
- క. కవితాకన్యగన్జిత, కవికన్న రిగజ్ఞఁ డెఱుగుఁ * గవియే మెఱుగున్
నవలాసురతోత్సవంబు, ధవుఁ డెఱుగును గాక కన్నతండ్రేమెఱుగున్.
- గీ. వ్యాసవారసు లొక్కొక్కఁవానియందు;పొందుపుత్తులొకొక్కఁపట్టుతుండు
చంద్రదేవేంద్రు లొక్కొక్కఁచర్యలందు,వాలిసుగ్రీవు లొక్కొక్కఁవానియందు
దిగువతిరుపతికొనేటిఁతీరమునను, కాఁపురంబుండువైష్ణవాఁగ్రామములులు.
- చ. నగునుఁడు గాడొ? జా? నతిఁసంపద లేక? నచ్చిన్ దూపమా
మనువిజయించు మోహ? మనఁబాపమె! యిన్నియుఁ గల్గ జారివై
తిగెద వేల జాల? యతఁస్కవు పొన్నపు నెఱుంగ వే
నెరగ్గువామీధియన్ పలుకుఁచివము దోచెఁ గొంతరిజే నుమీ.
- ఉ. కోపము నాపయం గలిగె * గోమలి నేనిక నేమి నేయుడన్
బ్రాపకుఁగాఁ నీకియుఁ * బల్కెన నేనిఁజేయుద్దులన్

- గోపము లేనివేళ నొకఁగూర్చినవాడుకవునిలింతలుక
నాపయిఁ బాఱవేయు మిఁక * నాకును నీకును జెల్లె కేటితోక.
- చ. చతురులలోన నీవు గడుఁబాణ వటుంచును నేను గోఁగిలిం
చిలి నిటు మాటుమా మిడఁగఁ * జెల్లునె యో రసికాగ్రగణ్య య
ద్యుతమగునట్టిబంగరపు * బొంగరపుం గవఁ బోలు నీ కుచ
ద్వితయము టొమ్మునాటి యలఁవీఁపున దూసె నటుంచుఁ జూచితిన్.
- ఉ. సానికిఁ దల్లియున్నఁ గలఁశంబునమం బెనుచిల్లియున్న మం
శానకునల్లియున్నఁ గడుఁబారుతేరికిఁ బొల్లియుండినన్
సూనశరాసవ్యధలఁజొక్కెడువానికిఁ ద్రాగువానికిన్
బూనివరుండువానికిఁగొనుంగొనువాని? సౌఖ్యమున్న జే.
- ఉ. నల్లనికేంది ? పేరి ! మృగఁనాభిర గొల్లడ ! ' దాన్ని దిందురా ? '
' అల్లటుగాదు, స్త్రీలు చనులందునఁ బూతురు ! ' పూసినంత నే
జ్జునఁ జేపువచ్చి దెఁజూయునఁ ! కాదు సుంధమబ్బు ' మా
పిల్లకు కాస్త పెట్టు ' మన * బేరియుఁ గస్తురి మూసఁ గ్రొక్కునన్.
- గీ. కాలకంధర విశ్వేశఁగరభకంత, గగభమును దిన్న నీవోరు * కనదుదీర
జేములూరిచోరాక్షి * వెలచుయువతి, పనసతోనవంటిమోవిఁజొంపనముజేయుఁ
- చ. గొరిజల మేఁకపోతులను * గొట్టిపాటేల్లనుగోడేత్రంజులన్
బరివరివీధులం దిరిగి * భక్షణ జేసెద వింతెగా నీ
చరణములంటరానియలఁచాకలదాని...ఁగోమముల్
లెరుకఁగలేవు నీవునొకఁభీకరమూర్తివె కాళికేశ్వరీ.
- ఉ. భూతలచుండు బ్రహ్మకు నఁపూజ్యత లలెను రెంటుమాట బా
గోతులబుచ్చి గానికి ... * నేయఁగ నేరనందుకున్
శీతకురంగనేత్రయగు * పెండెలవాగి.....సం
పూతముజేసిందుకును * గంగిని వల్పావరించినందుకున్.
- గీ. విజయరామమహారాజువీరుఁ డేలు,పట్టము లిఖించె రాజుభూఁపాలరాజు
కవచమాట లిఁకేమి యాఁకాలమునను, పుట్టె నవ్వెను పులిగద్దఁగొట్టెకఱచె.
- మ. సమగఁగోఁగిని గృన్ధ రాయలభూభాశాతానిచేబడ్డదు
త్తమదోర్దండపురిందకోటియనఁవ్రాతంబు నప్రాశ్నమా
త్తమునన్ గాంచి శబాసవనో హరిహరంఁగాఖాబుఘోడాకితే
తుమికిబాయిలబాయిగేమలికియంఁదురీ మింటికిం బోవుచున్.

- క. సర్వజ్ఞసామధేయము, శర్యసః శాపునిగంజనపాలునః
యర్విం తెల్లును దక్కెడు, సర్వజ్ఞుండనుట కుక్కోసామజ మనుటే.
- క. అనాటియగ్రహారము, వివాహాటికిగొడ్డి కాయె + మీపనివీరన
మానాడు మాన్యమాయెను, వానాటికివీరికట్లు + వాగంబొట్టు.
- క. లింగాలగుర్విసెట్టికి, గంగాధరు డేమి వ్యాప్తి + గర్వింపెరయ
బంగారువంటికోమటి, సంగీతముచేత బేళ + సారము లుడిగెన్.
- క. అగోరుపచ్చవంబులు, చాగావిపెలుంగునేలు. + సత్తిగరువిలేమేల్
రంగులదుప్పట్లన్నియు, గొంగడిసరి బోలవన్న + గుర్వలచెన్నా.
- క. వెలతాలు సుతుడు నల్లుడు, నిలవతయను యాచకుండు + నేవురు భరలాశి
గలిమియు లేమియు నెలుంగరు, కులపాచుమూర్తివన్న + గుర్వలచెన్నా.
- చ. గురువులతాక వాసిత్వతి + గుట్టపుఁదాడియువాన వెల్లువల్
పారుగుర నప్ప బాధ చెవిపొటును వాన్మృతతాటు లింటిలో
వరసతిర్భవేదన విజాహము పుట్టు యెల్లులక్కయున్
గజపు దరిద్ర మార్జికము + గల్లె నొకప్పుడు కృష్ణ భూపరా.
- క. దేవాసురు ల్భిదరున, నావిర్భూతిమయి హోలహాలనుపుడు మహా
దేవునకున్ భీతిలి కా, త్రావులపలి నూతులంపు + డాంగు జూడే.
- క. వగ నున్ని యర్థి కీయని, మగఘండకు మీసమేల + మలి మూతిమయిన్
తెగ గొలుగఁజారు మంగలి, రగ డొండగఁగిరి కారిత + రామనిబాచా.
- చ. ఊలిమిరెక్కెయొక మిగులఁసుక్కయుఁ జప్పనిరొట్టెయొక్కెయొక
మలిసపున్నడయు న్నులకఁచుంచపుఁగుక్కియుఁ బీకటింటిలోఁ
దలఁచినరోతవచ్చు నొకఁనాటినుఁ బంబొక యేటిమఃఖమా
పలివెలవారకామినుల + పరిచలకుం బదిబేలదండముల్.
- ఉ. మొల్లుగుంధికూతురది + ముంగిటనున్నది దానిఁజూడు నే
నెల్లవిధంబులన్ తతులఁ నేలెడుదానను ననుఁజూడు ము
త్సల్లసహోజనేత్రీవరః పుత్రికపుత్రికదానిఁజూడు నా
కల్లుడ వయ్యెదో? మగఁడ + వయ్యెదివో? మమమండవయ్యెదో.
- ఉ. మొల్లుగుంధికూతురది + ముంగిటఁ గంటిని దానిమాన; నీ
నెల్లవిధంబులన్ రతుల + నేలెడుదానపు నిన్నమాన; ను
త్సల్లసహోజనేత్రీవర + పుత్రిపుత్రికదానిమాన నే
నల్లుడవయ్యెదన్ మగఁడఁనయ్యెద నీచునుచుండఁబట్టెదన్.

క. పదివేల రూపి కిచ్చి మూల, దుది నొక్కని కీయవచ్చు * దొరకవు కీర్తన
పనిమీనోనునోచికి, వదలదె యొకగంతువంక * వచ్చునునుంకా.

క. నెక్కావు లిచ్చునో నొక, బక్కవీరుండె నేనింపాడికింబా
పెక్కనొం లిచ్చునో నొక, కుక్కలొదురువున్న * గూటికింకావా.

మ. శాలిరెవ్ నాట, నే గుడిగిత * కోపెంతుటిలకనే
వెలుగుక గుచ్చుటకోక నే విగ్రహుల్ * చేచూతుటో మొకనే
బంగారుండకుమూక నే సతి చెరున్ * బ్రాహ్మణులకోకనే
జలదశ్యుల శంభుకర్ణిధగబ్బు * యాపగజ్ఞానకా.

ఉ. అన్నలు నీరు కేని నగనాకలెనె చెనులొక్కన్న యీ
గున్నకు నొంకుకొమ్ములు * దొంకలూ లేమిని మోసిన్న యీ
దున్నతో గున్న గగ్గలు * దుగ్గదుగావతి నొంకమ్మనో
దున్నెదువారియిడెడ * పన్నెడు మున్న యొంపిమండలన్.

ఉ. క గతు నలి ధలయ * కుక్కపిండ్లకు లల్లనీళ్ళకు
నాగిలె గైతెపలక * నాగలకుం బుట్టను నీ యీ
భాగతి పోయిలెక్కుకి నుంపాచము తెన్నులు కైతెనాగికి
కేరకుమయ్య నేక బడిన * చిమ్మలు పెమ్మలు నిక్కమిక
ల. కవులు పొండు పళ్ళ * గాంతలుకలిపళ్ళ, సుతులు ముద్దు , శూరవరులు
గిగము * ముసేధి * రాంకిగిగములు, పాడి యడియె మిగి భజన కెక్కు.

క. ఏమిసలెగా ల, నాటు , పోలరాకు * సగవారిపిచ్చా
రామురిగు హ్యు పితి , వీరేపంబుబద్ధింపె * పలుకవెకని.

క. నక్కలుబొక్కలు నెరెపను, నక్కలుతోనూబండ్లి * యగడిత వెతకున్
గుక్కలుచెన్నలువెలకును, తక్కిడినాలంకొడుకు * తప్పేవెతకున్.

పీ. తగిగామిడాంకింక * పగొన్న ప్రమల్, దాలుచుచాలు శింకాలు గాంగ
తేటింబు కామూల్ * తోటమంపుబొండ్లు, నాయం పనిగొనివనులు గాంగ
నవనీ గదామ్మ * పనిగొని నీలువలతొంగునాగు * మొగ్గులు గాంగ
చగిరెవైనూ ముల్ * కైకాంతిలుగిదు, వే బైసపూస * పలునాంగ

గీ. చెలగుచేబోగింతాకాక * చేరిలోవి, పూలతోటలగని వీని * బోలెతరులు
నందనమువలకు చేయబురిందతుడు, కల్పమునే చుపవతి ల్ప * కంబులయ్యె.

ఉ. పెండెలనాగిచెక్కిటకు * బెద్దికటిన్లలింగగుబ్బచ
న్గొండలనుండుగామకని * మంజుహస్త ముగిరింకునే సిగా

పండక బంటుమిల్లి యది • బాగుగఁబండిఁరావుభావజీ

మండలనాథువంటికనుఁమ్మల్లపుదాతలవేడనిచ్చునే.

ఉ. రాక్షసులకేఁగఁగాదు మదిఁగోసియుఁగాదు మలొక్క కాంతకుం

దక్కియుఁగాదుచెప్పెదొయఁభాగ్యపుసంగతిఁజిత్తకార్తిలోఁ

గుక్కలనీతి నొక్క కలఁగోమర్చితై పరిమందిచేసెన్

జిహ్వులనేకముల్ గలిగి • సీయనిపించ విదక్కిఁ జెందితన్.

క. శివుఁడద్రిని శియనించుట, గవిచంద్రులు మింట నుట • రాజీవాక్షుం

డవిరథముగ శేషునివై, బనిలించుట నల్లివాఁడఁపడతక సుమీ.

క. తుండకుం దాయుష్కర్మగు, బగబగసువి గీరుననుచు • బ్రాహ్మబుతమలో

గొరిగిఁగొనితీగ్గమాడుట, మఱచిరి మంగలఁజేసేట • వట్టినిగొట్టెన్.

క. తనయాలిదక్కఁదనముచు, తనతప్పుచు పగునియొప్పు • తనయనిగొడుకన్

దనఁనాటికవిరగుణమును, గనఁజాలినదాని భావనిఁ • గనఁజాలుచుచే.

క. వంకాయవంటికూరయు, లంకాధిపువైకవంటి • రాజుం గలఁడే

శంకరునివంటిదెవము, పంకజముఖి సీతవంటిపణతులు గలతే.

సీ. భావింపజేవకీదేవి మామత్తమ్మ, మామామ వసుదేవమామ్యఁ డమ్మ

బలభద్రమూర్తి మాఁబావగావలెనమ్మ, కొమ్మకేవతి నోడిఁగోడలమ్మ

సకియకున్మిణి భూటఁసవతి యేగ్గడెనమ్మ, ల్లిఁ బండ్లపైఁడె మాఁతెనయుఁ డమ్మ

మగువకోసాత్రికి • మఱఁదిగావలెనమ్మ, యలసుధిద్రోము మాకు • నాఁడఁబిడ్డ

గీ. ఇందలున్నారు నున్నందుఁకేమిఫలము, కలిమిబలఁగము సకలభోగ్యములు గలవు

ఎన్నియున్నను నింతుల • కెందుకమ్మ, పొణనాథుండు తన్నెడఁబాయుచున్న

క. చీపరపాఁపఁతీగలఁ, జేపలబుట్టల్లికట్లు • చెప్పెనునీయీ

కాఁపుకవిత్వపుమాటలు, బావునకవిఁజూచెవిడికి • బ్రహ్మదం బిడుకే.

క. తువ్వంటు బాబాతలవై, పువ్వంటు జాబిల్లివల్వ • బూదంటు చేదే

బువ్వంటు చూడఁగను శూలి, క్కవ్వంటు యరయంగనల్లి • హనువకు జేజీ.

అ. చాఁకివానితోడ • జగడాలు పడతేక, నిరిగలాఁడు పట్టు • చీరగట్టై

శివుఁడు తోలు గప్పె • సీ యని మదిఁగోసి, భైఁపుంతు చీర • పాఱవైచె.

సీ. కెమ్మోవిపానకఁగిమ్ముగావలెఁగాని, తాఁబూలమునకేమి • తనివిడిచు

మిడి.....ముడిసడల్పిఁగానియెత్తరాల్ విడవీయ • నుడుగునెరమి

మేనినెత్తెవిగిమ్మిరహాయగుఁగాని, వెనులవండ్లఁబూయఁ • బ్రీతివగు

వలరాచకేలిలో • పలిమాటలేగాని, ముద్దుమాటలుమోహ • మదుపఁలెవె.

శ్రీ. కామరూపిణి శక్తిః పరమేశ్వరీః పరమేశ్వరీః మహాదేవి శక్తిః పరమేశ్వరీః
యోగములు కాని..... శక్తియందువేగ, నూతనకార్యకర్మగంధం సుగుణకాంత

శ్రీ. లింగనిషిద్ధం గల్పలహరిలింగనిషేచకంభయంద్రికా

లింగనిషంగతాశ్రితంలింగనిషకర్తవ్యదూషితకర్మకా

లింగనిషకర్మచేరునిషాఃలింగనిషిలకచన్ విభాత్య నా

లింగనిష,రామలింగకవిలింగని కీర్తి చాసించు దిక్కులన్

శ్రీ. పుండ్రాశోరురవత్తము, దండుగలకుండస్కంధలకుం • దద్దయువేశ్యా

రండలకుగాకమాడంగ, బండితులకుశత్రువులకుం • బాప్తియొక్కట్లా

శ్రీ. బంగారుబాంగాలు కుచభారము లెన్నఁగ భీతచిత్తసా

రంగమునంటినేత్రములు • రాకసుధాంకుని బోలుమోముతో

నంగజుకేలికిన్ని జతులొంగన లుండంగ జాగచోరవా

రాంగనలందు బుద్ధి కమలాలసనుడిచ్చుట కేమి పేతువో.

శ్రీ. బంగారుబాంగాలు కుచభారము లెన్నఁగ భీతచిత్తసా

రంగమునంటినేత్రములు • రాకసుధాంకుని బోలుమోముతో

నంగజుకేలికిన్ని జతులొంగన నాధునిగూడుచోటు సి

గ్ధునిగూడు భీతియుం గలంగ • గోరికదీరదు వారకాంత యు

హ్నింగుచు మగ్ధ మిచ్చి గతిభోగము నల్పుచు దానజేసి య

య్యంగనపొందుగోరిటులై చనుచుందురుపూరుషుల్ ధరన్.

—• వి చి త్ర వి వా హ ము. •—

శ్రీ. పెండ్లిపేరంటాండుపెనుకానుకలకేడ్వ, బాజాభంజిత్రీలుపన్నకేడ్వ
కాజబంధువులంతరింకుముండలకేడ్వ, బాజామవెలదులు • పసుపుకేడ్వ
వచ్చిపోయెడువారు • నక్కలాకులకేడ్వ, గుగ్గిళ్లకై పెండ్లిగజ్జుమేడ్వ
జల్లకిబోయలు • భత్యాలకైయేడ్వ, బలువురోహితుడునేబలుకునేడ్వ
చారతిరూకలకాడుబిడ్డలునేడ్వ, గజ్జువాండ్రొందఱు • గూటికేడ్వ
అల్లుడనాభయంపత్తమామలునేడ్వ, పట్టంబుకై గామికరణమేడ్వ
పెద్దనుగండని • పెండ్లికూతురునేడ్వ, పిల్లచిన్నదటంచు • తెనిమిటేడ్వ

శ్రీ. చాల్కుగొనిన్నియెడ్దులసాగఁబెండ్లి, సరసతామ్రసులోపలవిరసముగను
గజ్జుపేగయ్యచేసెయ్యి నాటికహంస, కమ్మకులమునజన్మించి • ఘనులునవ్వు

—♦ వైదికు లు. ♦—

- ఉ. నిల్లకు నిట్టితోల్లకును ♦ నేతికొల్లకు బొడ్డమూర్త లేక
వేల్లకు వడ్డమూల్లకును ♦ వేదపువోల్లకు స్నానము
స్త్రుకు రావిపేల్ల కనిశంబును వల్లకు పప్పుగూరప
చ్చుల్లకు రాగిబిల్లకును ♦ సంతస మందుడు రాంద్రవైదికుల్.
- ఉ. లేవరు లేండు లేం డనిన ♦ లేచివారయిం దటాలున్
బోవరు పోవుదున్ నిలిచి ♦ పోదుము పోగుము ప్రోయబండటం
చీవరుసంగృహస్థులయింతురు బెండిలిలో సదస్యసం
భావనాదుమాడవలె ♦ బాపనసాముల సాము లన్నియున్.

—♦ నియోగు లు. ♦—

- సీ. మెలిపెట్టివిడిచిన ♦ మిసాలపై గొప్ప, నిచ్చుకాయలు రెండునింపవచ్చు
నటగాఁజెల్లఁగాఁదెగఁగాలులంకాకు, పొగిచుటహంజును బోల్పవచ్చు
నకఁదికెడ్డిగాలిది రచ్చవీర్పుచో, సివిలఁజ్జీలని ♦ చెప్పవచ్చు
ననుగాఁ బొసఁగించి ♦ నొసటఁబెట్టిఁబొట్టు, లొక్కచూటుప్పని ♦ యూర్జవచ్చు
- గీ. వడివడిగఁజేసి నాకై ♦ వడుగునాఁడు, లేడబడుచుఁజెప్పఁజేటిఁశిష్యసభ్య
ముక్తనాలుగునిముసలఁముగియవచ్చు, భరిరయఁవచ్చు నాకిఁబ్రాప్త్యుగాలను.

—♦ పాగాకు ♦—

- క. ఖగపతి యమృతము తేగా, భుగభుగమని పొంగి పారలి ♦ భూస్థలిఁబడితాఁ
బొగచెట్టెబద్ధించెను, పొగఁద్రాచివనివాఁడు దుఃఖిఁబోతై పుట్టున్.
- క. మీరున్ బొగద్రాగుదురా, వారిజభవవామదేవ ♦ వైకుంఠపతి
యోరీ నారద విసరా, యీలేడుజగంబులకును ♦ నిది ముఖ్యమురార్.
- క. పొగద్రాగి తొల్లిభీముఁడు, పొగ రణచెక్ గురుబలంబు ♦ భుజశక్తి మెయిన్
బొగఁగ్రాగక దుర్బోధనుఁడొలిచెను ౯౯మునందు ♦ సీహి యనుయన్.
- క. రావణయుద్ధములోపల, బావనుడై లక్ష్మీబంధు ♦ పడి ముఁగిల్లన్
ఈవల బొగచెట్టుండెగ, నారల సరణిన్ కేల ♦ నరిగి చెచ్చుమా ?
- చ. భగవీరలంబునందుఁబొగఁగ్రాగరువైష్ణవులెల్లఁజ్ఞానిగో
తివనిపెట్టెలోపలను ♦ దేవునిన్నిధిఁగఁజేయ
కురుచపొగాకుదెసికొని ♦ గ్రుక్కెడుగుక్కెడుమెల్లమెల్లన్
మరుగుననుండిద్రాగెదను ♦ నూనెలుగాఁవిఁభిజేరెన్.

ఈ మార్గ రక్షణ కార్యక్రమములు

[illegible]

గీ. దక్కనైద్రాగి యెదురు మొక్కరీడు, తమ్ములకుఁ గీదొవర్సంగఁ దలఁచువాఁడు
 తిన్నయింటను వాసాల నెన్ను ఘనుఁడు, కలఁడు మాఁటలుగాను నఖలు జొరకుడు.

గీ. 'యైదుమదిమన్న ? రవంబుపరె నున్న, వితరణమునున్న సద్విద్యఁ పెద్దనున్న .
 'కుక్కరగుణములు మఱియునున్ను వీని, కాయ వెంతయునున్న గాఢధిమగునె.

క. పాట్లకు నొక కడి యన్నము, గట్టఁగ నొక చిట్టయైఁఁక • గణఁబాలకఁ జా
 నెట్టిమఁ ధ్వంసమఁ దిలఁగిట్టును కొన్నాళ్లలోనఁ • గ్రిమభక్షమఁడై.

క. అరింటిలోన "తా" యిడి, వారక పద్యముఁజెప్పి • పాపాత్ముని యీ
 క్రూరుని గాఢికిఁ బంపెద, ధారుణిఁ బ్రజ లెల్లఁ గడు ముఁదంబును జెందకె.

చ. ఒకనికేవల్య మం దెనయు • నొప్పులు తప్పులు నాకవిత్వమం
 దొకనికే దప్పుపట్టఁ బనియియండడు కాదని తప్పు వట్టిసన్

మొక మటు క్రింగుగాఁ దివిది • ముక్కలు వోవ నిమిషకత్తిలో
 నొక మొదలంటఁ గోయుదును • జెప్పని గొట్టును మోయు దన్నుదుక.

గీ. కాఁగిటఁగదియుదోఁ • గాయప్రభాతర, కంఠగాదిది ముండ్లకంఠగాని
 కావిదక్కరమోవి • గనుమవేళల లత, కూకగాదిది యేమిఁకూకాని

స్తనఁబుత్రతమలు • సల్పువేళల, గల్వఁకఁటిగాదిది యెల్లఁబంటిగాని
 ఘనముగానుభుక్తిఁ • గలయువేళల వెల, యాటుగాదిది యెట్టిఁ తేలుగాని

గీ. దీనితోడను.....గుడు...రోత, కుండుగానిమహారసిఁకుండు గాఁడ
 టంతు విభాగిఁగారచె నీయతివమిగుల, తపి కజమలార సద్గుణాఁరాధ్యులార.

గీ. రాజఁదనరాజ • రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమధరణిపతికి
 రాజఁదనరాజ • రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమధరణిపతికి

రాజఁదనరాజ • రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమధరణిపతికి
 రాజఁదనరాజ • రాజాత్మజులుసాటి, తలఁపనన్నయవేమధరణిపతికి

గీ. భావభవభోగసత్క రాఁభావములను, భావభవభోగసత్క రాఁభావములను
 భావభవభోగసత్క రాఁభావములను, భావభవభోగసత్క రాఁభావములను.

గీ. మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక
 మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక

మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక
 మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక

మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక
 మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁకకుమేఁక, మేఁకతోఁకకుతోఁకతోఁక మేఁక

—♦ మాణిక్యము—గుణవాతుడు ♦—

గీ. ఘనమశీ నీను సుధాశాగరమున, నంగ వసువాడు నిశనించు ♦ సంతమాత్రం
ప్రాజ్ఞులగువారిచే మెప్పుడబడనుకుందె, గాయశీగ్రును విగముల ♦ దాల్చుకుందె

—♦ గుడ్డికొంగ—కుశవి ♦—

గీ. వ్యతాసాదులగునవ్వతన్న బలము, దాని మిత్రుడు రక్షాకాండలవాడ
నత్తునుల్లంపెను ♦ త్తమునను, గోచరమందు నిను గుడ్డికొక్కిరాడు.

—♦ కాగితపుబుట్ట—మర్నాగమి ♦—

గీ. అత్పథము నొంది తన్నుగా, జనెడు నీడు, వక్రమును జుచ్చాశ్వంబు నిపుడు
గలుగఁజేయుట వీరట్టుగా వచ్చె, గ్రుచ్చు పుట్ట కాగితపుబుట్ట.

—♦ శోకబుట్ట—లంచముగొను భూటరా ♦—

గీ. పచ్చనగుమందిమామిడిపండ్లుదెచ్చి, కడుపురింకినగునెంచు ♦ గోకముగఁ
బిడచ నిశోట గడ్డివి ♦ బెట్టునుగ, నీరు గ్గింత లేకనే ♦ శోకబుట్ట.

—♦ గాలివడగ—ధనగర్వముగలవాడు ♦—

గీ. సునహాస్యతపవి ♦ లంటి నగుచు, గొనడమంటి వయ్యయో ♦ విగువుఁజూచి
కలితాద్ధూరంబు ♦ గలుగునపుడు, కాంచెద నభోగతి వడిగ ♦ గాలివడగ.

—♦ చెప్పలశోడు—స్నేహముగొను పరోపకారి ♦—

ఉ. భాతిగ ముండలతో వెలయు ♦ బాటలఁ బాదము లంటి దంటవై
రాతిరియిన్ బడల్ జనుల ♦ రక్షణఁ జీసెడు మేరమాటి బల్
పాకవృత్తి వైశానికువారల గర్వ మణుతు మేల్ బల్
భూతిలమందు స్నేహమునబొంది చరితువు పాదగక్షా.

—♦ అగ్గిపుల్ల—మంచిపరోపకారి ♦—

చ. అలపగదేశమల్ దిరుగునందఱు నిన్ దరిఁజేర్చు కొందు) చు
ట్టు గొని కాల్పువారలు చటాలన నిన్ గ్రహించికొందు) పి
ల్లులగల తల్లు లల్ల నిను ♦ లక్ష్య మొనర్తు) పరోపకారివై
విలుము నీవు జెందుచునె ♦ వెల్గొనఁచెద కన్నికాండమా.

—♦ బెల్లిగ్రాంతిగె—దేశవార్తలు తెలుపువాడు ♦—

చ. మతి పతివై విదేశగులభూటను నీరికి నీరివార్త లం
చిత్తగి వారికిన్ మితిగ ♦ శిఖ్రిముగాఁ జెవినిచి చెందమా

చమత్కారచాటుపద్యములు

యతిపిత మొందఁజేసి దహృహః మహిమోన్నతి గాంచు నీడు సంద
గతి శ్రుతిసమృతంబగు జంగమబు లోహులతామశ్శల్లికా.

—* పలుక్కా—నిరతానందకారి *

మ. జల మనలంబునుం బొగయుఁ * జాల సువాసనలీను గాలియుం
గలిగి ధ్వనిం జెలఁగి కడఁగర్జిలుటన్ ఘనసామ్య మొందియుం
గలిగితివిత్రిలీలఁ గలఁకాలము మోదరసం బొసంగెదొ
వలనుగ నీడు సేవ గొనుఁవారికి వాఁక ధూమగాలికా.

గీ. పక్షివద్యుండు పగఁకుఁ బంచాక్షరముల, దాని తల దీయ తనద్రదేవత జనించు
దానితలదీయఁ తక్కుడఁజానుమీటు, దానితలదీసిచూడఁగా * దనరు నృపతి.

(క, పో, త, రాజు.)

గీ. చనివెనుకను రాకుండుఁజంట లేవియొ, వచ్చివనుపోవకుండు వ్యవస్థ లేవియొ
మరల వచ్చుచుఁ జోవునాఁమహిమలేవియొ, లేవియఁ జెప్పుములేటగఁజెలియఁభవిని.

(క్రీర్తి, అనకీర్తి, పుణ్యము, పాపము, కలిమి, లేమి.)

గీ. ఇంట నుండును నెప్పుడుఁ నెన్ని యెవియొ, వెంట నుండును నెవ్వయొ * వేటుగాక
తప్పకను నెప్పులయను * తత్త్వంబు, విమలయతులార విజ్ఞానవిబుధులార.

(కలిమి, లేమి, పుణ్యము, పాపము.)

క. బావయు మఱఁదింగిని యీ, యావులలో నొకటిలేమ్మి * యనఁగా నపుడే
యావని యడిగినవాక్యము, గావలయున్ భావతైదుఁగా నొకపదమున్.

ఏ	గమ్ము	మహారాష్ట్రభావలో
ఆవు	రమ్ము	శురకభావలో
రా	రమ్ము	తెనుఁగుభావలో
బా	రమ్ము	కన్నడభావలో
నా	రమ్ము	అరవభావలో

(ఏఆవురాబావా.)

ఆ. మామిడేల పూచుఁపండు వేసంగిని, బాలుఁ డేలఁ బోయెఁ * బసులవెంట
చకనికెంద నొకరు * వంగివనియేమి, మూటి కొక్కమాట * ముద్దుకృష్ణ.

(కాయకే)

క. వృక్షము మాఁ డక్షరములు, తక్షణమున మధ్య గురువు * తగ్గించినో
సత్యము వర్తమానము, నీక్షించును దీనిశేరు * నెద్దియొ చెపుమా. (వేరేడు)

అ. మూడుతలలముసలి, మూతిపండ్లును లేవు, లేవఁ బట్టుకొనిన • శేవ శేవ
కాలకముచేత • గట్టలు ఛేదించు, దిని భావ మేమి • తినుసరిక.

((హయ్య))

క. ఉడికియు నుడికిని దొక గానీ, గడి నుడికిని దొకటి యచ్చరిపచ్చికొంటియొక
గడు నమల నంద మానది. వడి గినిని నెప్పగలయు • తగిలము లిలన్.

క. శిల వృక్షలగలఁ బట్టి, చెలినిలు మువ్వులును గూడి • చిడిమిడిపగలుక
తలవాకిట కమియించును, నులియు వీని నెఱుఁగు • ననఁబలు గలన్.

((శాంతియు))

మ. కదిలిని కోడె ననాళ్లపగ్గట గాఢమునఁ గుంబండ్లెఁ
కొదవెగ నోకడ • గాఢము • గోగ్రాహినిగాఢిగా
నది నుల్లసెనె నది నెఱుఁగు • నదులు నా
నది యే జూడ నుల్లసెనె నది నెఱుఁగు • నదులు నా

మ. పొరుగున విభుఁ గుండి వేడల గు • గుల్లెయ నాఘానా
కొనుట నెచ్చెలి తెచ్చియిచ్చుటయుఁ గాఢమునఁ గూడిని
బుల్లె గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
భు • గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా

మ. గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
ద్విగుల్లెయ నెచ్చెలి తెచ్చియిచ్చుటయుఁ గాఢమునఁ గూడిని
బుల్లె గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
భు • గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా

ఉ. గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
కాత గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
నాతిలలిచి చూసె నిజనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా

ఉ. నూతిజల బాగాఁ బరిశ్రమమునఁ గలె నాచుకెఁ గలె నా
నాతిలలిచి చూసె నిజనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
గొనెనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా
నాతిలలిచి చూసె నిజనాచుకెఁ గలె నాచె • బోగ్రాచె గొనెనా

భూ సమరతినేయువేళఁ బతి * సంభ్రమ మంతయుఁ జూచి నిగ్గువం
గుముద మనంబులోని తనఁకొక్క బయల్పడఁ దెల్పు లేకఁ దాఁ
గమల్పదళంబులో నిడినఁకప్పుచే లిఖించి మామనా
గవని కుంఠముఁడ నొక * అంపము, కత్తిని, రాజహంసికన్.

• మార్చి 10 న ప్రకృతం తెలుగుపద్య శ్లోకములు •
• 10 వేల మామగ్రహార, కనసీపింగులూ సేతుపడవ

సతాన్నోహకాంక్షాపీడిత్యా. స్థోగతేయచేస్తున్నా 1000 కీ. కా.
• తేను విద్యా లు-లం దీ హానాల్. • ఎమె ద గానీల్ క్విచిత్రేమహాకర్
అవుగో కోయకొంఁదల్ మగీమాలకొంపల్, హయేముల్లకంఁపల్. - మా శక్తిహాళి.

కా. అంతా తిర్మలయాత్రకంచు జనడం * యార్భాయో సేట్టో
నెంకో వేతుక మంగలిన్ బిలుడం * నెత్తంతి దిగ్గడం
అంతా బాడగవేనచ్చటికి * నిర్బం గారు వేచేయ కం
పంలింబొప్ప సుబాలు గాల్చి చుడం * బాగాయ సన్మంగళం.

కా. అప్పంభో స్లిదరూసమోనకొనడం * యందన్న తాటిచ్చడం
పన్నన్నానికి బోదమంచు ఒడం * శత్రోసులు మడడం
తిప్పల్ సమిచు దొంగలడ్డపడం * దిట్టంగ నోడించడం
చెప్పల్ గుడ్డలు చెంబు వోలివడం * చీవాట్లు సన్మంగళం.

స మ స్య లు

సమస్య—ఎలుకలు తమ కలుగులోని కేనుగు నీడ్చెన్.

క. ఇలలో నిద్రలు రాజులు, మలయుచుఁ జతుంగమాడి * మాపటివేళం
బలమెక్కి సులచివోయిన, నెలుకలు తమకలుగులోని * కేనుగు నీడ్చెన్.

సమస్య:—మంజరయూధంబు జోమ కత్తుక జొచ్చెన్.

క. గంజాయి తొగి తురకల, సంజాతులఁగూడి కలుగవనినొన్నావా
లంజలొడకా! యుక్కడి, మంజరయూధంబుదొమ్మ * కత్తుక జొచ్చెన్.

క. గంజనచే నాండవు లరగింపనులై విరలుఁగొల్పె * బొల్పడికబా
సంజు! విధి నెమరును, మంజరయూధంబుదొమ్మ * కత్తుక జొచ్చెన్.

సమస్య—కాకక మనకలు కల్గి కాలుకఁ దీర్చెన్.

క. మ్రోకటవిమోచకునిక, కోస నితిలక మిడిమె * గుంతుతుడొడక
భీకరింబును నొక, కాకిగునకలు కల్గి * కాలుకఁ దీర్చెన్.

సమస్య:—కప్పుకు సంపెంగనూనె కావలె వేరక.

క. ఇప్పుకమేలెడుపార్థివుర, డిప్పుడు నీతావు కనిచెనిదిగో రద్యా
తెప్పుననంగడితలుపులు, కప్పుకు సంపెంగనూనె కావలె వేరక.

సమస్య:—వైదికునిచేతి విడి మాయె వనితి బ్రతుకు.

గీ. పడుమడనమునఁ బెనిమిటిఁపరులఁ గూడి, వారకాంతలతోఁ గూడిఁచేరకున్
ముచ్చటలచేతలలితాంగి • మూఁపుఁజెడవ, వైదికునిచేతివిడి మాయెఁవనితిబ్రతుకు.

సమస్య:—ఎకసము లాగుమగుడుది చక్కని వీరపతిని శీతవా.

చ. పురుషుని నిద్రలబ్ధి నంతప్రాస్త్రు లేచి స్పృహఁబువెల్లెడం
బుగునఁదోయి పాముగుడిఁపంచలలో విటుకానితోఁపతివ
స్థితియితేకఁగూడి యతిఁగీ నృపి యి ట్టివచ్చి భర్తతో
సంసముగాదుమందఁది • చక్కనివీరపతి శీతవా.

సమస్య:—ఇదిగో ౭ ముదిబొట్టు పెట్టుము తిన్న ఫాలభాగంబునక.

క. పరిశోధన నేటి రయివిమమా • ప్రాసభాగంబునం
కౌశాంతములేక హేదశిక శాంసంపూర్ణ దో చంపునిం
లొకటొచ్చెదనంబు రాహుచెలమిన్ • బొందుండియున్నాడు నీ
వింక న్నువొట్టుకెట్టగుముగ్ధ్య! ఫాలభాగంబునక.

సమస్య:—గాడిద యేడిచెగదన్న పు సంపన్నా.

క. అడిసమాటకుడెప్పి, గాడిదకొడ కంచుఁ బట్టఁగా పిరి యయ్యె
వీడ నాకొకొడి కలి, గాడిద గోడిచెఁ దన్న • పుసంపన్నా.

సమస్య:—చెయ్యగ రామలక్ష్మణులు నీతివ నమ్ములు శంభుఁ డన్నయనక.

చ. అలర గడింపఁ బంక్తిరఘునాత్మహు లెన్న? మైక్తినిండు నె
లనకుఁ దండ్రి మన్నునిఁజూపు వెరంబులు నేవి, యంబికా
చెలుపుని నామ మెద్ది మఱిఁగీరికి కాయులు నేమి కావలెక
జెలువుగ రామలక్ష్మణులు • శీరకు డమ్ములు శంభుఁ డన్నయనక.

సమస్య:—కుండటిని కోడిపిల్ల గుటుకు మింగెక.

క. చందనగుండులు ముప్పురు, ముగ్ధాగపు దోటలొన • మాపటి ముపువం
డఁదంద పూలు గోయా, పంజోని కోడిపిల్ల • గుటుకున మింగెక.

సమస్య:—గిన్న నొక నీచంబు నెక్కు గాచక.

క. కుప్పించి వెలుగు నాకె, గొప్పగు ములు నాటె వాకు • కోమలి వేరక
ఉప్పుఁ గొనిరావె కాగము, గిన్న నొక నీచంబు • నెక్కు గాచక.

సమస్య:—ఉత్తరమున భానుబింబ ముదయం బయ్యెన్.

క. అత్తుగఁ దూతువు పడచురఁ, జిత్తువు లిభించి నిదురఁజెరిసి నారా
చిత్తువు వ్రాయఁ బోవలె, మత్తరమున భానుబింబ • ముదయం బయ్యెన్.

సమస్య:—గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి గునగున నడచెన్.

క. ఉండ్రాని యడవిలోపల, గుండ్రాయై యున్న హట్టి • కోపలివై గో
దండ్రాము పదము సోకిన, గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి • గునగున నడచెన్.

సమస్య:—కవ్వులు మోకాళ్లు దాకి ఘలుఘలు మనెన్.

క. కొవ్వును నుదయం దవుడు జవమ్మున నీలోత్పలముల • వడి నేయంగా
సొవ్వునీరి మోము వంచిన, కవ్వులు మోకాళ్లు దాకి • ఘలుఘలు మనెన్.

సమస్య:—చట్రాతిని నాగ దీను చయ్యన వచ్చున్.

క. ఇట్రాగముక్తి చెన్నెద, పట్రా యిది తాటిమట్టి • వదిలముతోడన్
కొట్రా నీభుజశక్తిని, చట్రాతిని నాగ దీను • చయ్యన వచ్చున్.

సమస్య:—ఫల్లూకముకి గుఱులోన భానుడు గ్రుంకెన్.

క. అల్లంపరాస్త్ర కాడను, ఓల్లంసుక వేటు కాదు • వేయఁ దొడంకన్
జిల్లంపకోలనిక్కను, ఫల్లూకముకి గుఱులోన • భానుడు గ్రుంకెన్.

సమస్య:—చక్కలలో నొక్క నక్క నుడివడఁ దిరిగెన్.

క. చక్కలఁ గోనగనగిరి, నక్కజముఁ గృష్ణుఁ డెత్త • నావులఱుజయం
గిత్తున గిరి మిన్నందినఁ, జుక్కలలో నొక్క నక్క • నుడివడఁ దిరిగెన్.

సమస్య:—చంఝులలో నిట్టి నేలచంగలి మేనెన్.

క. కందర్పశంఖుఁడు నయఁడును, బందికినై పోరిపోరి • పరిపాగతులన్
గ్రిందైన హరులూపుఁ, జంఝులలో నిట్టి నేలచంగలి మేనెన్.

సమస్య:—కప్పను జొడంగఁ బాము గడగడ వణకెన్.

క. మప్పను నావలి నాచుఁగఁ, జెప్పలు గజములు బూని • కిప్పుముతోడన్
జప్పడఁజేయుచుఁ జను నెఱుఁపును జొడంగఁ బాము • గడగడ వణకెన్.

సమస్య:—విపరీతపు చాటుమి మింకన్.

క. అపరూపపురేతామల, విపరీతపు చాటుమి మింకన్ •
జపలాక్షి వండిపెట్టెను, విపరీతపు చాటుమి మింకన్.

సమస్య:—చాటుమె లవుడా యటంచు నుండరి పలికెన్.

క. బ్యాతిగల నామచండ్రుడు, చేతోమోదంబుతోడ • బొంగును నెంజేఁ
బ్రీతిగ నిటఁ జనుదెంచినఁ, చాటుమె లవుడా యటంచు • నుండరిపలికెన్.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సమస్య:—నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నును.
 చ. అనిలజ! జాంబవంత! కమలాస్తతనూభవ! వాయుపుత్రి! యో
 పనస! సుషేణ! నీల! నిలభానుకులండుగు రాఘవేంద్రుఁ డ
 ద్దమజపురంబు నే గెలువ ♦ దైత్యులఁ బంపఁగ వేగ రమ్యునకు
 నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱినిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నును.

చ. అశ్రుసురాపగారేయ ♦ యర్కతమాజ! విచిత్రవీర్యవం
 దన! గురుపుత్రి! ద్రోణ! కృపఁ నాగపురీక్ష్వర! దుస్ససేన! గ
 మ్యమమనె రాజనూయము యథమాత్మజాఁ డిప్పుడు చేయఁ బూని తా
 నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱినిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నును.

చ. అశ్రుసురేశ! వాయుసఖ ♦ యగ్నిచవందన! రాక్షసేంద్ర! యో
 వనిధినాథ! గంధకవా ♦ వైశ్రవణా! నిటలాక్ష! తాను ర
 మ్యమమని చెప్పె మాధవుఁడు ♦ మారునిసెండ్లికి మిమ్ము నందఱిన్
 నిను నిను నిన్ను నిన్ను మఱి ♦ నిన్నును నిన్నును నిన్ను నిన్నును.

సమస్య:—విధవాగమనంబు మిగుల వేడుక సేనకు.

క. అధికారిదర్శనేచ్ఛాఁ, గ్రధితుఁడనై సుశకునంబుఁ ♦ గాంక్షించఁగ నా
 కధికఫలప్రద యగుచును, విధవాగమనంబు మిగుల వేడుక సేనకు.

సమస్య:—కన్నకుమారుండు మగఁడు గాఁగ వరించెన్.

క. అన్నన్న రాధ సాగసున, కెన్నికయగు మగఁడులేమి ♦ హేలాగతిచే
 నన్నయగు నందగోవుఁడు, కన్నకుమారుండు మగఁడు గాఁగ వరించెన్.

సమస్య:—రతిరాజగృహంబుమీఁద రవి యుదయించెన్.

క. అలివల మొగ మెఱుంగక యీగతి నలి రతి వాంఛ దగిలి ♦ గవ్వసఖములకు
 మఱిఁ దలఁపవు లే లెమ్మిక, రతిరాజ గృహంబుమీఁద ♦ రవి యుదయించెన్.

సమస్య:—భామాకుచమండలంబుభస్మంబాయెన్.

క. కామాతురుఁడై జంగము, పేరేపంబున భూతి నలది ♦ ప్రియ మలరంగాఁ
 గామించి కాఁగిలించిన, భామాకుచమండలంబు ♦ భస్మం బాయెన్.

సమస్య:—ఆణిమత్త్యంబు మీసమం దమరియుండె.

గీ. చంద్రేశ్వరుఁ డొకనాఁడు ♦ శైలపుత్రి, యధరబింబముఁ జూచిండు ♦ నవసరమున
 గిరిజ నాసాగ్రిమందున ♦ మెఱయుచున్న, యాణిమత్త్యంబు మీసమం దమరియుండె.

చమత్కారచాటుపద్యములు

సమస్య:—కన్నులలోఁ జన్నులచురఁ గాంతామణికిన్.

క. చిన్నిచిరువకంబులుగొని, చెన్నలరంగ జెన్నవాకి చిన్నది రాఁగాఁ
బన్నుగఱొమ్మనఁగల వలకన్నలలోఁ జన్నులచురఁ గాంతామణికిన్.

సమస్య:—కన్నెటికము చెడక మున్నె గగ్గుం బాయెన్.

క. చిన్నది పన్నెం దేండ్లది, యెన్నెఁడు న్నికేసుఖము ♦ నెఱుంగక మునుపే
వెన్నుఁ తామర పుట్టెను, కన్నెటికము చెడక మున్నె ♦ గగ్గుం బాయెన్.

సమస్య:—కామినికుచపద్యమందు గరుడుం డాడెన్.

క. చేతులిచ్చెట్టుక్రిందను, భామామణి నిమగ్ బోవఁ ♦ బయ్యెగబాటన్
గోమానలి పామో యని, కామినికుచపద్యమందు ♦ గరుడుం డాడెన్.

సమస్య:—గుట్టానికి రెండు కాళ్లు కోడికివలెనే.

క. మట్టాకుఁ బాన్పుగాఁ గొని, బొట్టు బ్రహ్మాండపక్షి ♦ బూనిన ముద్దుం
గుట్టాడ విను వన్నెల గుహు, గుట్టానికి రెండు కాళ్లు ♦ కోడికివలెనే.

సమస్య:—భార్య లిద్దఱు శ్రీరామపరమహంసము.

గీ. తావఱుని సంహరించిరా ♦ రాగ్యముఁకు, నంగనను గూడి యభిషిక్తుఁడై వెలుంగ
హార తిద్దిరి ప్రేమతో ♦ హరినిముద్దు, భార్య లిద్దఱు శ్రీరామపరమహంసము.

సమస్య:—గుత్తపుతాపుతా వివక్షట్టు పట్టుకున వీడె నింతికిన్.

ఉ. అత్తఱి జిత్తజుండు విరహాంగనలం గనలింప నితువి
లైల్లి ధనుర్దాంబు మెఱియించి నిశాలివినుతనప్రసూ
నోత్తమబాణపక్షి గుచయ్యును నదాటునదాకి నేసినన్
గుత్తపుతాపుతా వివక్షట్టు పట్టుకున వీడె నింతికిన్.

సమస్య:—మార్దాండుం డపగారిఁ గ్రుంక నదిగో మధ్యాహ్న కాలంబునన్.

క. క్రింపందగు రాచసాయకమహాగ్నిస్వాంల శుంభ నికా
వర్తి నాగిణుఁ గాంచి నారదుఁడు దేవాధ్యక్షుతోఁ బల్కెన్
ట్లాకిం జెందమముం జయించెఁగద మున్నత్యుక్తుఁడై దైత్యరా
జ్జార్దాండుం? డపగారిఁ గ్రుంక నదిగో ♦ మధ్యాహ్న కాలంబునన్.

సమస్య:—అక్కారమృదుచు మగఁడు నాలిం బిలిచెన్.

క. రక్కసివలె నేప్రాద్దుచు, మెక్కుఁగుఁ దిరిగదవు కాలిమెట్టిన నిన్నుం
గుక్కక మానను దనిసి, యక్కారమృదుచు మగఁడు ♦ నాలిం బిలిచెన్.

సమస్య—రారా తమ్మండ రార యన్నయె నా రాజాస్య పా

కా గానా యుగం శ్రుతుండు శ్రవకురాగాంబులగుండగా
నీ జాస్య మున్నో వచ్చి యతినివ్వీటిగది పెన్నిగనకి
కాంబోద్వేష సర్వముకొనియింపాంబు నయివ్వచున్
కారా ముడ రా యన్న యె నా రాజాస్య పాగిశ్వరున్ .

సమస్య—దోమ నడంగు వెండియును దోమ నడంగు మె

గి. అంకితమునుమఁ దోయ్యి వేడివి వెంట నాకి వె
దోమను మల్లమెల్లను • జుడల జుడల నాశ లాశలన్
నామెను వచ్చు నామమునాను కుము • మా నాడి తా
దోమ నడంగు వెండియును • దోమ నడంగు నడంగునాడున్ .

ఈ పద్యము చింతామణి కవిప్రకాశము వాల్మీకి
ప్రకారము మున్ను మున్ను దిశలెల్లటి కప్పుల గాలకా రున్
గామ శరణుల సంగంబులు పల్లవి నిర్దేశించుకొని
దోమ నడంగు వెండియును • దోమ నడంగు మెల్లచాడున్ .

ఉ. పూలపూటపట పలపోయి లీక పుష్పపుండు ప్రే
రేయి పలువాని నురలవాని మడ గానా
పూలపట పలపోయి లీక పుష్పపుండు ప్రే
దోమ నడంగు వెండియును • దోమ నడంగు మెల్లచాడున్ .

సమస్య—కుటిలాలకయెడ సున్న రుడిక మున్

1. కిలమున నీవు నాల్కి, వసుత కిలము 2 • బహుగతి కతిచే
నటునిటు జుడిన పటయ, గుటిలక! మెడకకన్న • కుడికా

సమస్య—ప్రాంతగోళులగు నదయ పవిత్ర మెక్కెన్

• ఈతటి గాపుల పుష్పవేడి, రాతిప్రాద్యైల జాతరాయను ధాన్య
బాటామూల దోయియె, ప్రాంతలో నున్న దదయ పవిత్ర

సమస్య—బడవానలపంక్తిమీదఁ బచ్చిక మెలిచెన్

• పడతిరొ నగ పాగుంబులు, విడిచిడి జడముసురుబట్టి • విలయపువ
కడుకొట్టి కురియ గడలు, బడవానలపంక్తిమీదఁ బచ్చిక మె

సమస్య:—గర్వాకాలము వచ్చె నీర్మమనలేన్ వైశాఖమాసంబునన్.

క. హన్తం బెరుగి కృష్ణదేవుఁ డిట్లకై యబ్బాడి! కాఁడాయె నా
మగ్నాహంకృతిఁ జంద్రుఁ డేచుకటి భీమశ్వరసామ్రాజు
ధన్వక్రూరిని శాంతిఘాతనవధూతవ్రాతబాణావని
గర్వాకాలము వచ్చె నీర్మమనలేన్ * వైశాఖమాసంబునన్.

సమస్య:—క్రింబుల్ పది కన్ను లై ను కిగముల్ వర్ణింపఁగా వే యగున్.

క. ఈక్రాప్రాసము కష్టమానము మిఁకొరితేసివా గాడఁగా
శాస్త్రాసంబది సత్కవీశ్వరులనోడల్ గావ నేఁ జెప్పెదన్
దిత్తాగతికిఁ బావ్యుత్పలుకుం * దిగ్విప్రబారాకిక
వక్రింబుల్ పది కన్ను లైదు కముల్ * వర్ణింపఁగా వే యగున్.

సమస్య:—చందానునంబుఁ జేయ గమ్యంబ యగున్.

క. వండినపురమున రుక్మిణి, చండికకుం బూజ సలుపుచు నుంబున కా
యండజవాహను డోడ్కొని, రం డానునంబుఁజే ను * గమ్యంబ యగున్.
సమస్య:—సుగ్రీవుని యెడప కాలు కునకిము నొచ్చెన్—

క. అగ్రాగ్రపుజడివీధిని, నిహముగ నొల్లార్, * నేర్పుగ నాడెన్
విగ్రహము లెత్తి ముచ్చెను, సుగ్రీవుని యెడపకాలు * కునకిము గజచెన్.

సమస్య:—చతిలేనినగుండు మిగుల మన్నన గొందున్—

క. హిత మాచరించువారికి, హిత మొనరించుచును సుజనహితుఁ డగుచును డు
చ్చుత మెప్పుడుఁ జేయనున, చ్యుతిలేనినగుండు మిగులమన్నన గొందున్.

సమస్య:—అష్టలితబ్రహ్మారి కార్దు పుశుగిల్.

క. ఈస్థాప్రాసము గుమ్మర, చస్పదతనీరుఁ దిరున * యది సుకవులకున్
సప్తలితలై గుహంగని, కన్యలితలై - మారి * కార్దు పుశుగిల్.

సమస్య:—భూమికా నరులకాళ్లు భోజన మయ్యెన్.

క. నీరులకాళ్లెలావున, సాయకముకాళ్లునాల * నన్నం బయ్యెన్
భామలకాళ్లెదుల్కన, భూమికా నరులకాళ్లు * భోజన మయ్యెన్.

సమస్య:—మాసానకు మూడుకాళ్లు మానవనాధా.

క. ఏవీమ బెడక చూచిన, నేసానకు వైవి గాళ్లు * యెక్కువ గలవా
మాసాన కన్ని కాళ్లొ, మాసానకు మూడు కాళ్లు * మానవనాధా.

చమత్కారచాటపద్యములు

సమస్య — చుట్టాపన విజేము నేయ మనసాయె గదే
 క. కొట్టెన్నము ఘృతనూపము, బతెవెరు నూరుగామంపచ్చితోనే
 జిట్టున భుజియింపంగా, వాసన విజేము నేయ * మన సాయె గదే.
 సమస్య — కామికాడు మోక్షకామి గాడు.

సీ. నిత్రణత్వమునరాజులయెలుంగి, నెలసెలెడువాడు * జేగాని
 సంగీతసాహిత్యం నల నెఱుంగి, కృతిజిహ్వావాదు దుష్కృతుడుగాని
 కుశలుండైయిందు * కోరికలే గర్వి, విమలమగుదు దుష్కరుడుగాని
 మాధవీసాదిగ గర్వికొందరి, మక గోళ వాడు * క్షిగాని
 ఆ అతిదగ్ధులైకొని శుభిలక గుని, నాగానూక్తి * దుచలబిడ్డి
 పాతలగాంధర్వుల * లలికార, కవిగాడు, కామికాడు మోక్షకామిగాడ్డ
 సమస్య — అందరికి ది * లోలు నదిట కొందఱు యంద అంతః

ఉ. కొందఱు పాగుల క్షములు * కొందఱు కానినివాసనలబులు
 కొందఱు భౌ నీర్వరునికొట్టు నీర్వరాహంబులన్
 కొందఱు కృష్ణులవై యిం * గూసి వలె గాని నింగులో
 నందఱి క గ శృంగము * నందఱు కొందఱు నుండ అందఱు.
 సమస్య — కుక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! భూతక్షిప్తివో!

ఉ. ఎక్కి, కిగోవున సుధాధతి డెరుకెచ్చున గుండ్
 దిల * లోలెగురిండ్లి ని భీనులవున గుండ్
 పెక్కి నెకామలవు కింగుని పెక్కిద నేమి నెకా గా
 కుక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! భూతక్షిప్తివో.
 సమస్య — కింగుండు, మలమల గూలెడి, కొక్కలెడు.

గీ. కియ్యెంతగా కింగుండు కింగుండు, కొండవిధి మునుండి క్షుంభుగాచి
 పొంగనగా కింగుండుండు కింగుండు నెకామల బూలెండు కింగుత్తకుండు.
 సమస్య — కుక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! కక్కవో! (మొగ్గ)

సీ. అగోష్ఠిమాతి కింగుండు కింగుండు మిగ * కింగుండు కింగుండు
 కొండలయెడ మగా * కింగుండు, కింగుండు మిగ * కింగుండు కింగుండు
 చలచి నిబ్బ గాంధర్వుల మిగ * కింగుండు మిగ * కింగుండు కింగుండు
 దొంతిబ్రహ్మగర్వ * కింగుండు, కింగుండు మిగ * కింగుండు కింగుండు
 గీ. కూకకనుమాపునే కుం * కింగుండు, వె కు కుండు వెకవకు * వెకవ కుండు
 మద్దవడి వచ్చి కుండుకొద్ద వ్రాల్చి వార్తవ్రా చుండు వార్తవ్రా చుండు.

దమత్క-రచాటపద్యములు

ఉ. బ్రహ్మ భువంగమైనఁ దనఁయిష్టుఁడు వైరికి నుగ్మ మిచ్చి-న్

గలనిజంబు నెక్కలుప గానక భూతి గడవచ్చినన్

౧౧ విమలబుధుఁ డెట్టికను • ౨౬౩ : నానా గ్రంథ కర్తా జ్ఞానా నా

దస్త్రములను నిరక్షరాస్యులకు తెలియజేయుట.

క. అపరచేచక) పుగము-6, బకలీతలు నిలకునొకటి 1000 కా

మౌన ప్రశ్నగద్య పరిశోధన, సుకవింబు (నాగనామి) • సు. ఎ.టి.గిరీశాం.

ఉ. ఆ మువ్వగ నువ్వెక్కడ • • • • • (వెనక్కివే)

— 275 —

• १३५ • २४-८९ • १०००००००

—యూ థా, పంపించగలడు • క్రీస్తుని పంపించగలడు

మ (మ) అక్షరం - ప్రాథమికంగా, దీనిని 'మ' అక్షరం అని పిలుస్తారు. ఇది 'మ' అక్షరం.

శాస్త్రములు అనువాదములు

உதவி இயக்குநர்

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

K. J. YOUNG

1890

ନିମ୍ନ ଉପର ଡିଗ୍ରୀ ଯୁଗ୍ମ • ଫରମ୍ବ ନାମ ଯୁଗ୍ମ ୭ ଯୁଗ୍ମ

ಮು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

१) కులేమాటలు ఎన్నం జోగ్ తుం • బొనికి ను గుం

బద్ధగం జెక్కువ మాపుతెక్కువ హాం రాల్ ఎ)నంబెరు క

యన్మోకారా పోయినందున కొరవలెనా • వాచయ్యవోహా (మల్).

చ. పిలువనికూడకే నెత్తలంబట్టు - ఇమగ్న పదానంద

జలమును లేని కేరికిని • ఈ నక్షత్రం లేని కేరికిని •

బలపురుషేనీచోటిఁ జూపంగ సాధిం బోగదయ్య

2. - 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

೫. ೮೨ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಬಾಳು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ೩೦೯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ

[illegible]

నా సుదూర నివాసమునకు • ముగిసినది నాకు సంతోషము

உதயபிரகாசம் 1000

- సీ. తాఁజేయుపనులను • తానుజేయకమతియొకనిపైఁతుందితానొసలువాఁడు
గ్రామాంతరంబేఁగుఁకాలమందు ధనంబు, తనయొద్దనుంచకఁ • జనెడువాఁడు
అలిసి ఖుట్టింటికింపించి చిగకాఁగముంది తిసుకురాక • యుండువాఁడు
అడుగానికీ గాఢయత్నంతముగ లొంగి, చెప్పిపనులెల్లఁ • జేయువాఁడు
- సీ. గుడ్డిగవ్వకు నూగడుగొప్పవారు, గణన సేయకు గావున • ఘనము లేదు
సద్గుణస్తోమ భూషితసాగ్యభౌమ, రాజశేఖరజగదీశఁగమ్యవరిత.
- చ. ఫలతితిరుగ్ ద్విజాతులకుఁగై వొంగుటయును • గతోదక
ఫలములఁ బ్రాణిలోకిము పొంతంబునకై సరసీరిఁకముల్
నిలుపుటయును మహాస్మృతకు • పెంజిలి వీళ్ళుటయును దలంప సీ
యలఘునుఁగృహంబు లితివ్యయముఁగై సుఖైకహేతువుల్.
- సీ. భూసుగ ద్రవ్యంబు • భూమిసురుల వాని, రాఁజనుమంబిఁగములపాలు
తైన్యలభనము గానావగోచ్యమునాలు, తావులపని మిథిఁకారిసాలు
మద్యపాయులసామ్య • సుఖ సదీకలపాలు, బాంబెనము కైలాసిపాలు
గురువులద్రవ్యంబు • గానిజలపాలు. సంసారిసామ్య వైచ్యులపాలు
- సీ. వ్యాధిగణనసామ్య పానాగార • వైద్యపాలు, లాభుగణనంబు లిమిదండుగులపాలు
మానసము గోడమెకంబు • సటిగాని, కొయగపురివాలిసేవ • గోపపాలు.
- సీ. కన్యగంబునుబోలు • కమ్మనిపేతిలో, గొడ్డుగ్రావును దెచ్చి • కూర్చుంటయును
తిలైలమున వేసి • దినసుగానెను గల్పి, వచ్చెని గుడి విక్రయించుటయును
పెరుదినసులను • బాగుశేరుక కొన్ని, చిలుచెట్లగూడను • జీర్చుటయును
దొంగతూనికకది • తోడగా బూడిదె. నామదమ్మంబు గల్పి ను ముట్టయును
- సీ. చింతపండున జలముల • జిల్లరించి, నల్లమందున గూటిమైఁకంబు గూర్చి
యమ్ముగుండుట లెన్నఁకనమ్మి కొఱక, ప్రకటధనమది లేకున్న • సుకము సున్న.
- సీ. గౌరవంబును దెచ్చి • కలబడఁతో నూరి, మకరద్వజంబి • తూటాజేపి
రంగ పచట్రము దెచ్చి • యెఱుకొలుపుగాల్చి, కాంతం బటంచు నేకాంత మూడి
రంగు గల్పించి పుంరహస్యోమాద్భుతమునాపి యభ్యక్త • మనుచు బొంకి
ప్రాజ్ఞుల పంతులే • పనుతోడను నూరి, ఖడ్గలోహంబు • కన్నుగప్పి
- సీ. అందఁగనుఁటి సీపాల • మందు పెట్టి, మందు లమ్ముచు జీవింతు • కొందఁ జీలను
నెట్లులెను ధనముగఁడించుచుండు, ప్రకటధనమది లేకున్న • సుకము సున్న.
- సీ. తండ్రింగంపాఁచి • దాచియుంచినడబ్బు, తనచేతి కిచ్చి • దత్తణంబు
బాదలందు పడచెలు • మట్టులు కిగరెట్లు, పెనెట్లు వడలు కంఠంబు జీలు

చమత్కారముచేయుమార్గాలు

- తిండికివ ముండవక * మిండగాండవకెల్ల, దండుగలకు *ల్ల * పండుగలకు
 రొట్టెలకును నీటి * తొట్టెలకును తోలు, పెట్టెలకును రంగు * ట్టెలకును
- గీ. నెలవుగావింది కాపి గు * శరముతోడ, నెనసి యాంగ్గయభాషావిసీమాడెన
 రిక్తునకుఁ గ్గునే భుక్తి * ముక్తు లకుట, పుకటపు మది లేకున్న * సుకము సున్న
- సీ. ఏనాడు నెరుంగని యీనాటి కిటు లై, స్తవర్లవాదముల్ * నెరుగులగుచు
 నేనాడు నెరుంగిన నాటికిటు లై, కోరుటలరుపుల్ * కొల్లలగుచు
 నేనాడు నెరుంగిన నాటి కిటు లై, కుటసామ్యంబులు * కొల్లలగుచు
 నేనాడు నెరుంగిన నాటికిటు లై, ఎద్దురిగ్గురు * ఎక్కిటరుగుచు
- గీ. చట్టములు కోర్టు మాయ * యెల్లెలును, పోస్తుకాద్దులు బంటలు * పుస్తకములు
 మందు చేపట్ట దు ధన * మోగుటకు, ప్రకటన మది లేకున్న * సుకము సున్న
- సీ. వెలయాలిగూడం యెదు * మనుగాని, నివనాడుపుమిండో * క్కడునులేడు
 విగ్గుడు * వెగ్గి * వెలయితునగుగాని, పుత్ర * కీస పాఠ్యాంధ్ర డెవడు
 గ్గులు నేను వితిరులకు గోధిమ * గాని నడివాడ * కండు లేకు
 పరగాంధుల బూడ * దొల బను గాని, యది మామనాడొక్క * డైవ లేకు
- గీ. యిట్లు వైతై నుద్వో * లిల్ల మెప్పునట్లు బలు, ముగ్గురుగాని * ముగ్గురూడ
 బట్టువలతోడ బుసేయ * నాడు లిడు, చూడకొడ * నిక్కుంబుతోటివినుము.
- త. బాగపళ్ళి * వాంఠనము * బాగని నోని దాగిగురు నె
 వ్పారుచు కీర్తి కాపడు * వాంఠనము వోంపడు జీర్నాదు తి
 ద్వారము గార్చిముండినను * దామునుక్రొంకరాగు నిక్కిమీ
 తిరు వెరుంగున్న నావి * లేవలేచే యవీర్తి యెరి - .
- సీ. పులో పా * చెప్పిచెప్పనియెటు, తన * సురుజువంత * వనగయ్య
 క్రాసులో పా * పనిగడు సొమగాఁ కేసి, యెదిగివాదము నేల * జగరవలయు
 తనలోట్లు సీమంతు * దుగూడవీయు, నధికారిదియ * జాలనందవలయు
 కేసు గెచ్చి * యెడ * గీకిలు వేయుచు, బహుమానములు వే * బడయవలయు
- గీ. నోడిపోయి * డిడ్డి * ముగావాలేగ, టలమ యప్పిలునకు * వేగ నంప వలయు
 ఒడ్డి మాపింప భూ * లతెగయ్య ముచు, నె, ముచు వార్చిలనమ్మి * చియనుపవలయు.
- సీ. పీయముతో నిగమాత్మ * తిత్పిక్తి మొనరించు, ధర్మాత్మలకు వేత * తిదవ మేల
 మమత మై న్న * ఘాతములందు దియగ్గు, ధన్యులకును వేత * తపము లేల
 నరసత్కమి * నాని వివోదించు, నతిపుణ్యులకు వేత * తమమృత మేల
 సతతంబు సత్యభా * షానివృతదలని, కృతకృతులకు వేత * క్రతువులేల

- గీ. ప్రాణాభయమైన లలితాంగి బాహుమంతు, పురుషులకు చేతు దేవేంద్రపుర మణిల
 రామచంద్రుల ధర్మగావరాహ! గుండభూపాలునగసింహమండలేంద్ర.
- సీ. రామచంద్రుల ధర్మగావరాహ! గుండభూపాలునగసింహమండలేంద్ర.
 శ్రీరామచంద్రుల ధర్మగావరాహ! గుండభూపాలునగసింహమండలేంద్ర.
 సోమశేఖర నిన్ను • నానందబుద్ధులకు, చతురంగ మిచ్చోట • మాస్వరేవ
 వేంకటగమణి • వేదేద వేదకు దు, గర్వసంబు లీయూర • నాశలేవ
- గీ. యనుచు నెందరొ దైనా • నాశ్రయించి, వేదేశ్వరి ఫలముగనక • వినుగు గలిగె
 గానబుధులార లోకవిజ్ఞానులార, పాదోలరె యాదురాచారములను.
- సీ. బాల్యవివాహముల్ • పనికిరావని తెల్పి, పెద్దాడు మూడేడ్లపట్ల నొకడు
 పోని పీఠంబుల • సభలలో నూనించి, కన్నెలకు ముంగు • మునుదొకండు.
 విధుల పెండ్లిండ్ల • వేదోట్టబోధించి, తియ్యింటిమీదను • దలఁపందొకడు
 వృద్ధులవాహముల్ • వృద్ధి కావనిపోసి, చతురంగేంద్రపురు • పెండ్లిండ్ల నొకడు
- గీ. కటకలా వీరు సుధుసంసృత లైవ, చేసే మేరతి నిక గుండ్లితిని బాయు
 గాన బుధులార లోకవిజ్ఞానులార, పాదోలరె యాదురాచారములను.
- సీ. తాగి నీకులవెంట • తోగి యూగుచు బోవు, పరులు నపుదురంచు • నెలుంగరయ్య
 రైలుస్తేమనుల రింద్రమ్ మెంటునినినూ, విలువ కిగ్గు నటంచు • దిలఁపరయ్య
 వేకాటలకు సగిల్ • తొకట్టుపెట్టిన, నిల్లాబా నిట్టునం • చెలుంగరయ్య
 పరకాంతలకుమారు • పరపురైల్లెన్ నంతి, కాంతమాటేమికా • నెతురయ్య
- గీ. విన్నలకు బుద్ధి శివుక • శివుకెద్ద, పదవులందున్న హారలే • పరువు విడిచి
 నడచుచుండిరి దేశంబు • చెడవటయ్య, అపదరయ్య వేగడు • గర్వసంబులను
- సీ. స్వర్గమా సౌఖ్యమా • సంకటంబులు రాని, సానిపాపలపాత్రు • మానరయ్య
 శుచితరంబా లేక • శుశుకరంబొగొడ్డు, మానసభక్షణమంక • మానరయ్య
 అగోగ్య మిచ్చునా • యస్సు హెచ్చునుగాని, వైదు బ్రాండ్లిలను • వదలరయ్య
 జనతీర్థమా మానసభక్షణమే • గాని, వేకాట లింకె గట్టి • పెట్టరయ్య
- గీ. జ్ఞానవక్తురై కానిపోకడల బోవ, (?) బరుల నిందింపఁగా నేమి • పలము గలదు
 కాన బుధులార లోకవిజ్ఞానులార, పాదోలరె యాదురాచారములను.

నాలుగుభాషల నిఘంటువు

ఇందు సుమారు (5000) అయిదు వేల తెలుగు మాటలకాగా దిగా వాసి వానికనుగుణంగా హిందుస్తానీ, ఇంగ్లీషు, అరబిక్, పదములు చేర్చబడినవి; ఏ పదముకావలసినను వెంటనే గ్రహింపవచ్చును, ఇదివరలో నిర్దిష్ట గ్రంథము వెలువడియుండలేదు. ఇదిచదివిన వో గురువ హామ్యముక్కర లేకుండ నై భాషలు చాలావఱకు శక్తి కలుగును వెల 80 కాలు మాత్రమేగాని 800 రూపాయలు వించినవహాయము వింపింపగలదని నిరాఘాటముగ జెప్పవచ్చును.

వేశ్యాసహవాసఫలితము

(పద్య కావ్యము) ఇది బెంగళూరులో జరిగిన కథ. ఒకలుబ్ధుకర్మం తా భయమున నమికిరితముఁ గూడఁజెప్పుటయు నాకవికుమారుఁడు వేశ్యలోలుఁడై తద్విత్తముతము వేశ్యకర్పించి తుదకు దానిచే వెడలఁగి బడి మడపుల పాలై పోవుటయు, మిక్కిలి చక్కగా వ్రాయబడిన లుబ్ధవర్ణనయు, వేశ్యామాతృ వర్ణనయు జనువుల నవ్వుపట్టకమానము. ఇంకలి నీతిశ్మంగార పద్యములు చదివి తీరవలయును, వెల 0-1-0

ఈదిగువ పాపులలో మాపుస్తకములు దొరకును.

1 నాళం రామలింగయ్యగారి పాపు

కాకినాడ

2 కక్కిరాల సోమన్నగారి పాపు

తూని

దానరి లక్ష్మణస్వామి.

హైదరాబాదు

పికాపురం

అప్పస్త పవర్ ప్రింటింగు వర్క్స్ సూర్యారావుపేట, కాకినాడ

10 రూపాయలకు మించిన ఫలములు

మి. శ్రీకృష్ణమూర్తి, పండితులు, చివరకులు, సకలకామ్యపాఠశాలకులు (సాత్త్వికవిత్తములు, భాగవతోక్తములు కాదలచినను, శ్రీలక్ష్మణభావమును రాష్ట్రనీ, చిత్రనీ, హస్తినీ, శంఖినీ, మున్నగు శ్రీకాశులలక్షణములు, శ్రీలక్ష్మణకళపర గమకాములు, శకునపక్షతి, సుఖోపక్షతి, ఆచారపక్షతి, సామగ్రిభ్రష్టపక్షతి, మున్నగు వేలకొలది విషయములు తెలిసికొనగలగెడల, మి. శ్రీలక్ష్మణ పరిభ్రష్ట భగ్యనేక పతి, గ్రంథాధ్యక్షులు, శకునోపాము, శ్రీరీధ్య మొదలగునవి కావలయునని కొనుగెడల, మి. శ్రీలక్ష్మణులు కాల్యమునందేమి ప్రపంచకామ్యము లన్నియు తెలియవారినిగా చేయవలగెడల శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజ పరిపాక్షితులగు దాసరి లక్ష్మణ కవిగారిచే 14 సంవత్సరములకుని మహాశివ కోర్కె సమకూర్చుటచే

వర్ణనరత్నాకరము

అను మహాగీర్ధనము

కొని తెలివిదీన చదివి జన్మమున న్నాకము జేరికొనుట.

ఇందు నన్నయభిమతి మొదలు, కవి వీరేశలింగముపాములగారివరకు గల కవిరాజుల ప్రబంధములనుండి నుండలి సమస్తము నాంశములనుకొని, వీరేశలింగాచార్య శ్రీకృష్ణాచార్య సూక్ష్మములయందును, వీరేశలింగములను చాచుపద్యములు, సమస్తములు, బౌద్ధకవిత్వములు, గ్రంథాశ్రయగ్రంథములను, వేలకొలది మేర్పరిచి గ్రంథించి. ఈ గ్రంథము కల్పవృక్షము లెట్టిదనియు నీని గ్రంథ యంతయును చెప్పకొని నెఱవడియును కలక ఆ భుజము అదియునుగాలులగును మెదానిను సోపిదేర్చి న్నాని పండితాగ్రహరల్లెలను పదభిసాగము లిచ్చి యున్నాను 1000 గూనముల నులపుచేసినా పుష్పములలోను పుష్పము లన్నిటిని మును గ్రహించుట. కావున దీనిని పొందినవా రెల్లమున మెయ్యునానా కలకముచిన ఫలితము జూడవలెను. నీనినగురించి నుంతయునా వ్రాసెదలము. ఈ గ్రంథము పుష్పయంత్రులచేత బాగు, పుష్పపుస్తకభాండాగారము, పుష్పములు ముడితీసలమును. ఇది మున్నగునట్లులుగానీ కొదవినను, నీని వెల అచ్చుపుస్తకలక్షణ చాలదనియు, మీ కిది యామె వే న్నాకము మన దలచినమాన నుండు, నీనికన్నల నద్దాని వెల్లిగిరిలే నున్న కిష్టమును నాను కొనుగెదలము, దైర్యముగా పూచీపకుమన్నము.

1, 2, భాగములు 500 పుటలు ప్రకృతికావ్యములు. వెల గు 5.4-0 మాత్రము
3, 4, భాగములు 600 పుటలు ముద్రించబడుచున్నవి. వెల గు 5.4-0 మాత్రము
ప్రస్తుతము 1, 2 భాగములు కొనినవారికి 3, 4 భాగములు 2 రూపాయలకే పంపబడును పోట్టుపుట్టు పుష్పము.

చిరునామా: దాసరి లక్ష్మణస్వామి,

.వీరన రత్నాకరకార్యదానము మేనేజరు. పితాపురం, (గోదావరిజిల్లా).

